

ДО ПИТАННЯ ПРО ТЕРМІНОЛОГІЮ

Зоя Овчаренко

Національний технічний університет України «КПІ»

Питання про правомірність інтернаціоналізації спеціальної лексики у лінгвістиці не стоїть, адже це цілком об'єктивний, хоча і складно регульований процес. Експорт англійської термінології відмічається у всіх науково-технічних підмовах. Наприклад: маркетинг, дилер, маркет, менеджер, менеджмент, корпорація, дистриб'ютор, холдинг, лізинг, бізнес, інтер'єр, імідж, іміджмейкер, кліп, кліпмейкер, шейпінг, сейл, ТВ-шоу, шоумен, дрес-код, стоковий магазин, дайвінг, бєдж, драйв, флаєр, біл-борд, сіті-лайт, хай-фай, фаст-фуд, гламур, байкар, мейкап, кеш.

Перенасиченість ряду перекладів лексичними запозиченнями є у рівній мірі "заслугою", як перекладачів, так і лінгвістів, оскільки чіткі лінгвістичні рекомендації ще не доведені до їх відома.

Лінгвістичний підхід потребує признання очевидного факту мовної термінології, з чого випливає, що її оптимізація повинна базуватися на знаннях лінгвістичних законів побудови і функціонування. Це твердження є аксіомою. Однак, слід замислитися над наступним питаннями:

1). Чи змогли численні термінологічні дослідження привести до відповіді на запитання про те, чи відрізняється, і якщо так, то чим, термін від загальноживаного слова?

2). Чому досить керований процес пізнання та функціонування термінологій дотепер залишається некерованим?

Під терміном науково-технічної літератури ми маємо на увазі слово або словосполучення, яке означає певну галузь науково-технічної сфери діяльності та має відносно чітку та адекватну дефініцію. Термін входить у загальну лексичну систему мови через термінологічну систему. Науково-технічна термінологія являє собою не просто сукупність слів, а й систему слів та словосполучень, певним чином пов'язаних між собою. Основними характеристиками науково-технічного терміну є його системність, наявність дефініції та тенденції до моносемії у межах термінологічного поля. Саме в цьому, на нашу думку, і міститься одна з провідних відмінностей між термінологією взагалі та науково-технічною термінологією зокрема.

Науковий прогрес став невід'ємною частиною індивіда. У свідомості людини накопичуються різноманітні наукові, технічні, загальнонаукові знання про реалії дійсності, які закріплюються у мові. Усе це притаманне будь-якій, у тому числі й українській мові та, перш за все, термінології – самій мобільній частині лексики, яка відображує поступальний рух науково – технічного прогресу. Термінолексика, пов'язана з діяльністю людини у спеціальних сферах спілкування, стає все більш актуальною та потребує всебічного вивчення, що необхідно для вдосконалення усєї української термінології та мови науки в цілому. Різноманітні терміносистеми характеризуються появою великої кількості складних термінів. Превалювання складених номінацій над

однослівними відмічається багатьма вченими як одна з активних тенденцій розвитку сучасних термінологій (Авербух 2004; Гринев 1993; Захарчук 2002; Лейчик 1998). Незважаючи на наявність великої кількості літератури, присвяченій питанням аналізу та оптимізації формальної структури терміна, питання про термінологічні словосполучення неможливо вважати вирішеним, адже постійне розширення даного пласту номінативних одиниць зумовлює необхідність їх фіксування, вивчення та опису. Даний факт обумовив мету нашої роботи – висвітлити провідні проблеми, пов'язані з вивченням складеного терміну як одиниці спеціальної номінації.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення наступних завдань: надати загальне уявлення про мову для спеціальних цілей, висвітлити проблему стратифікації термінологічної лексики, розглянути термінологічні словосполучення як найбільш частотні номінативні засоби. Найбільш частотним номінативним засобом – показникам мови науки та техніки – властиві наступні характеристики: утворення загальнонаукових слів та спеціальних термінів переважно на основі багатозначності, а також існування багатозначних лексичних одиниць у межах різних сфер знань; розповсюдженість сталих дієслівно-іменних словосполучень; наявність великої кількості багатокomпонентних іменних словосполучень, тощо.